

Overzicht bijlagen

Uitwerking decentralisatie stedenbeleid 2010-2014

1. Het instrument decentralisatie-uitkering
2. Werkdocument Beleidskader ISV-3
- 3a. Verdeling Investeringsbudget ISV-3 (Wonen, Geluid, Lucht) 2010-2014
- 3b. Verdeling Investeringsbudget ISV-3 (Bodem) 2010-2014 (indicatief)
4. Financieel overzicht decentralisatie BDU SIV 2010-2014 (indicatief)
- 5a. Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang c.a.
- 5b. Brief staatssecretaris van VWS over nieuwe verdeelsleutel Maatschappelijke opvang c.a.
6. Decentralisatie-uitkering Onderwijsachterstandenbeleid
- 7a. Decentralisatie-uitkering Gezond in de stad
- 7b. Verdeling decentralisatie-uitkering Gezond in de stad 2010-2014
8. Verdeling decentralisatie-uitkering Veiligheid en Leefbaarheid 2010-2011 (indicatief)
9. Decentralisatie-uitkering Voortijdig Schoolverlaten/Jeugd
10. Deelbudgetten BDU SIV in Participatiebudget
11. Specifieke uitkering Vrouwenopvang
12. Overzichtstabel verschillen GSB III en stedenbeleid vanaf 2010 per beleidsveld (sociale en fysieke pijler)

Bijlage 1 Het instrument decentralisatie-uitkering

Een decentralisatie-uitkering is onderdeel van het gemeentefonds en een variant op de bestaande integratie-uitkering. De integratie-uitkering is bestemd om middelen via het gemeentefonds te verdelen op een wijze die afwijkt van de bestaande verdeelsleutels. Wanneer een integratie-uitkering in het leven wordt geroepen, moet ook meteen het tijdstip worden bepaald waarop de middelen worden overgeheveld naar de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Op die wijze is het tijdelijk karakter gewaarborgd. Het tijdstip van overheveling hoeft in het geval van een decentralisatieuitkering nog niet bekend te zijn en daarnaast kan het ook om tijdelijke middelen gaan. Met deze nieuwe variant is het mogelijk geworden om een aantal specifieke uitkeringen over te hevelen naar het gemeentefonds, en om de vorming van nieuwe specifieke uitkeringen te voorkomen.

De achtergrond

De introductie van de decentralisatie-uitkering heeft te maken met het rijksbeleid om gemeenten meer ruimte te geven voor lokaal maatwerk en om de interbestuurlijke lasten te verminderen. Afgeleide doelen zijn onder meer de vermindering van het aantal specifieke uitkeringen, de invoering van single information en single audit (sisa) en de uniformering en vermindering van voorwaarden en informatie-eisen.

Vrije besteedbaarheid

De vergroting van de mogelijkheid om in het gemeentefonds middelen apart te verdelen via een integratie-uitkering of een decentralisatie-uitkering, doet niet af aan de vrije besteedbaarheid van de middelen. Ook wanneer het gaat om geldstromen naar een beperkt aantal gemeenten, of waarvoor plannen of aanvragen moeten worden ingediend, blijft het uiteindelijk gaan om vrij besteedbaar geld, dat onderdeel is van het gemeentefonds en dus tot de algemene middelen van de gemeente behoort. De besteding van deze middelen wordt niet verantwoord aan het Rijk, dus er is geen enkele relatie met sisa.

Prestatieafspraken

Een decentralisatieuitkering zal in het gemeentefonds en provinciefonds herkenbaar blijven. Dit betekent dat een decentralisatie-uitkering, in tegenstelling tot de algemene uitkering, het mogelijk maakt dat Rijk en gemeenten in partnerschap op hoofdlijnen afspraken maken over te bereiken doelen. Financiële bijsturing in volgende jaren is mogelijk, indien er tezeer van de gezamenlijk geformuleerde doelstellingen wordt afgeweken. De gemeenten behouden hierbij wel volledige bestedingsvrijheid

Bijlage 2 Werkdocument Beleidskader ISV-3

Dit werkdocument Beleidskader ISV-3 is het basisdocument, op basis waarvan de Amvb Beleidskader Isv-3 is geschreven. Dit werkdocument is in het bestuurlijk overleg van 22 januari 2009 met de G31, Ortega-gemeenten, VNG en IPO besproken. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met uw WWI-accountmanager.

1. Algemeen deel

1.1. Het investeringsbudget stedelijke vernieuwing in het kort

De totstandkoming van het investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV) vloeit voort uit de Nota stedelijke vernieuwing.¹ Daarin werd geconstateerd dat sprake was van een toenemende druk op het stedelijk gebied door werkloosheid, verslechterde leefkwaliteit en het wegtrekken van zowel mensen met hogere- en middeninkomens als van bedrijvigheid. Het Rijk hechtte daarom grote waarde aan de revitalisering van steden. Het ISV heeft een wettelijke grondslag met de per 1 januari 2000 in werking getreden Wet stedelijke vernieuwing (Wsv). De Wsv bevat het instrumentarium dat het Rijk inzet ten behoeve van programmasturing door gemeenten en richt zich specifiek op het fysieke domein.

Het ISV geldt voor alle gemeenten in Nederland. Voor de derde tranche 2010-2014 maken Rijk en de 31 gemeenten die zijn aangewezen als rechtstreekse gemeenten (de G31) een beperkt aantal afspraken op hoofdlijnen over te bereiken doelen met het ISV. De provincies zijn budgethouder voor de overige, niet-rechtstreekse gemeenten.

De verdeling van de budgetten over de rechtstreekse gemeenten en de provincies is vastgelegd in het besluit van 5 januari 2009 houdende wijziging van het Besluit aanwijzing rechtstreekse gemeenten en verdeelsleutel stedelijke vernieuwing (wijziging verdeelsleutel stedelijke vernieuwing voor het investeringstijdvak 2010 tot en met 2014) (Stb. 2009, 29). In dit besluit zijn opgenomen de landelijke doelstellingen van stedelijke vernieuwing en nadere regels omtrent het ontwikkelingsprogramma voor het investeringstijdvak 2010 tot en met 2014.

1.2. Blijvende noodzaak van stedelijke vernieuwing

De problematiek van stedelijke vernieuwing is, ondanks de geboekte successen, onveranderd actueel. Daarom blijven voor de leefbaarheid en vitaliteit van steden en wijken fysieke investeringen in woningen, maatschappelijke voorzieningen, een gezond leefklimaat en in de openbare ruimte ook de komende jaren urgent.² Dat gebeurt door onder meer

¹ Kamerstukken II 1996/1997, 25 427, nr. 2

² Zie o.a. brief "Stedenbeleid vanaf 2010" (Kamerstukken II 2008/09, 31 757, nr. 1), beleidsdoorlichting "Grotestedenbeleid" en "Bevorderen van de leefbaarheid van wijken" (Kamerstukken II 2006/07, 30 983, nr. 2) en Brief "Grotestedenbeleid 2005-2009" (Kamerstukken II 2006/07, 30 128, nr. 12

herstructurering van wijken en het realiseren van nieuwbouw in bestaande wijken en in de uitleggebieden (onder andere voor het creëren van 'schuifruimte' voor herstructurering). Het betreft een dynamisch proces. Woningen en woningomgeving worden steeds aangepast aan de veranderende vraag van bewoners en bedrijven. Dit is een algemeen stedelijke opgave, die zich steeds meer richt op het binnenstedelijk gebied.

Zowel bij een achterblijvende kwaliteit van de stedelijke woningvoorraad en woonomgeving als bij een slechte leefbaarheid in wijken, zullen mensen vertrekken die elders een betere woning of woonomgeving kunnen krijgen. Het zijn vooral mensen met een midden- of hoger inkomen die wegtrekken naar andere, betere wijken of omliggende gemeenten. De mensen met minder mogelijkheden blijven in bepaalde delen van de stad achter. Dit kan de marktpositie van een buurt of wijk negatief beïnvloeden. Hierdoor kunnen achterstandswijken ontstaan met een cumulatie van fysieke, sociaal-economische en veiligheidsproblemen. De beleidsinzet is erop gericht te voorkomen dat concentraties van lage inkomensgroepen ontstaan.

De fysieke aanpak van aandachtswijken in samenhang met de sociale opgave blijft daarom van belang om een tweedeling binnen, maar ook tussen steden te voorkomen. De stedelijke praktijk laat zien dat herstructurering en nieuwbouw vaak ook de motor zijn om sociale investeringen in aandachtswijken van de grond te krijgen. Ook is herstructurering van wijken vaak aanleiding om tegelijkertijd andere fysieke opgaven, zoals met betrekking tot waterberging, groen of fysieke veiligheid op te pakken.

Voor een goede leefbaarheid is duurzame milieukwaliteit eveneens een belangrijke randvoorwaarde. Dit vereist gerichte fysieke investeringen in de stad om risico's voor de gezondheid door geluid, slechte luchtkwaliteit en bodemverontreiniging te minimaliseren. Kortom, stedelijke vernieuwing blijft noodzakelijk om steden en wijken aantrekkelijk en leefbaar te maken en/of te houden.

2. Doel beleidskader

Het doel van het ISV-beleidskader is gemeenten te stimuleren concrete uitwerking te geven aan fysieke invulling van stedelijke vernieuwing, passend bij de lokale situatie. Het beleidskader verschaft gemeenten en provincies duidelijkheid over de landelijke doelstellingen die het Rijk met stedelijke vernieuwing nastreeft. Het is daarmee de basis voor de dialoog tussen Rijk en rechtstreekse gemeenten en de provincies om te komen tot een beperkt aantal afspraken op hoofdlijnen voor het investeringstijdvak 2010-2014. Bij de realisatie van deze afspraken kan de gemeente gebruik maken van het beschikbare ISV. Daarbij kan de gemeente uiteraard ook andere rijksmiddelen betrekken, evenals eigen investeringen en bijdragen van corporaties of andere partijen. Het ISV werkt als triggermoney: het stimuleert ook andere partijen om te investeren in de stedelijke vernieuwing.

3. Decentralisatie van het ISV

3.1. Meer beleidsruimte

Gemeenten spelen de hoofdrol bij stedenbeleid. Zo bepaalt de Wsv dat de gemeenteraad zorgdraagt voor stedelijke vernieuwing. Het Rijk en de provincies dragen zorg voor de bevordering en ondersteuning ervan. Om de regierol van rechtstreekse gemeenten en provincies te versterken wordt het ISV gedecentraliseerd via een decentralisatie-uitkering. Dit vindt plaats per 1 januari 2011.

Het kabinet Balkenende IV heeft van decentralisatie een belangrijk speerpunt gemaakt in zijn beleid om zo de gemeenten en provincies meer beleidsvrijheid te geven en de interbestuurlijke lasten te verminderen. Dit komt onder meer tot uitdrukking in het Coalitieakkoord van het Kabinet Balkenende IV³, de bestuursakkoorden van het Kabinet met gemeenten en provincies⁴, de Kabinetsreactie op de bevindingen van de Interbestuurlijke Taakgroep Gemeenten en de brief aan de Tweede Kamer over de hoofdlijnen van het nieuwe stedenbeleid.⁵ Met het decentraliseren van het ISV door middel van een decentralisatie-uitkering als bedoeld in de Financiële-verhoudingswet doet het Rijk in zijn sturing nadrukkelijk een stap terug, terwijl het betrokken blijft bij de stedelijke vernieuwing. De regierol van rechtstreekse gemeenten en provincies wordt zo ook versterkt.

Overgang ISV naar Gemeente- en Provinciefonds

Technisch gezien betekent decentralisatie van het ISV dat het ISV vanaf 2011 niet langer een specifieke uitkering is, maar een decentralisatie-uitkering als onderdeel van het Gemeente- en Provinciefonds. Een decentralisatie-uitkering is een tussenstap richting opname in de algemene uitkering van het Gemeente- en Provinciefonds. Het moment van deze opname is nog niet bepaald, maar vindt in ieder geval niet plaats tijdens het derde investeringstijdvak. Bovendien zal het Rijk een nieuw passend wettelijk kader gaan vormgeven.

Een decentralisatie-uitkering is vrij te besteden geld, dat tot de algemene middelen van het Gemeente- en Provinciefonds behoort. De financiële verantwoording vindt daarom plaats aan de Gemeenteraad en aan Provinciale Staten in plaats van aan het Rijk. Door een decentralisatie-uitkering blijft het ISV in het Gemeente- en Provinciefonds herkenbaar en is een toegesneden toedeling van middelen naar gemeenten mogelijk. Dit op basis van een ISV-verdeelsleutel.

Een decentralisatie-uitkering maakt, in tegenstelling tot de algemene uitkering, tevens mogelijk in partnerschap tussen Rijk en gemeenten en tussen Rijk en provincies op

3 Coalitieakkoord "Samen Werken, Samen Leven", d.d. 7 februari 2007.

⁴ Bestuursakkoord Rijk-provincies 2008-2011, d.d. 4 juni 2008, Bestuursakkoord Rijk-gemeenten juni 2007.

⁵ Kabinetsreactie op advies van Interbestuurlijke Taakgroep Gemeenten (Kamerstukken II 2008/09, 31 700 VII, nr. 40) en brief «Stedenbeleid vanaf 2010» (Kamerstukken II 2008/09, 31 757, nr. 1).

hoofdpijnen afspraken te maken over te bereiken doelen, inclusief de wijze waarop de steden, provincies en het Rijk de voortgang hiervan monitoren.⁶ Het gaat hier om een substantieel andere invulling van prestatieafspraken en verantwoording dan die bij ISV-2. Bij ISV-2 was er nog een directe relatie tussen de prestatieafspraken en verantwoording en de financiële, door het Rijk beschikbaar gestelde middelen.

Afspraken en monitoring blijven relevant, gezien het nationale belang van leefbare steden. De betrokkenheid van Rijk, provincies en steden bij stedelijke vernieuwing komt namelijk voort uit een problematiek waarvan de aanpak het lokale niveau overstijgt. De gezamenlijke betrokkenheid van Rijk, provincies en gemeenten uit zich in zowel rijksdoelstellingen (het ISV-beleidskader), provinciaal beleid met betrekking tot stedelijke vernieuwing als gemeentelijke stedelijke plannen.

Afspraken op hoofdpijnen met rechtstreekse gemeenten

Rijk en rechtstreekse gemeenten willen samen invulling geven aan stedelijke vernieuwing. Zij maken daarom afspraken over te realiseren doelstellingen op lokaal niveau. Omdat deze afspraken vanuit het lokale niveau worden gemaakt, is er sprake van maatwerk. Het maken van afspraken op hoofdpijnen past bij een relatie tussen het Rijk en de steden, die zich kenmerkt door partnerschap en wederkerigheid. Beide partijen leveren een bijdrage aan het realiseren van stedelijke vernieuwing en kunnen elkaar daarop aanspreken. De gemeente maakt keuzes en voert uit. De afspraken op hoofdpijnen geven ruimte tot maatwerk. Het Rijk en de provincies stimuleren en ondersteunen de opgave met een financiële bijdrage. Ook hebben het Rijk en de provincies de rol te signaleren, agenderen, stimuleren en te faciliteren, onder meer met het verspreiden van kennis. Die actieve rol past bij de lijn van het nieuwe stedenbeleid.

Het Rijk formuleert in dit beleidskader een aantal doelstellingen op nationaal niveau (voor een aantal milieuonderdelen gebaseerd op bestaande saneringsafspraken). Deze doelstellingen fungeren voor steden als referentie bij hun aanpak en geven richting aan het gemeentelijke besluitvormingsproces over de lokale invulling van de rijksdoelstellingen. De uitkomst van dat proces is ter beoordeling van de gemeente. Er is daarmee sprake van beleidsvrijheid. Wel moet de gemeente haar opvatting met betrekking tot de rijksdoelstellingen formuleren. Ook steden kunnen uitvoeringsgerichte onderwerpen agenderen. Dat kan individueel via bilaterale contacten en bestuurlijke overleggen met het Rijk of als collectief via de 'thematafel stedenbeleid', een andere uitwerking van het nieuwe stedenbeleid.

Het Rijk geeft aan de rechtstreekse gemeenten geen inhoudelijke aanwijzingen over de wijze waarop de gemeente het beleid uitvoert, noch naar aard, noch naar omvang. Daarom stelt het Rijk met uitzondering van de geluidssanering vooraf geen prestatie-indicatoren meer op. Uitgangspunt is lokaal maatwerk op basis van de lokale analyse. Een voorbeeld hiervan zijn steden die te maken hebben met krimpproblematiek. Zij kunnen mede gebruik maken van ISV om hun specifieke problemen aan te pakken. Maatwerk is bovendien van belang om

⁶ Kamerstukken II 2008/09, 31 700 VII, nr. 40, pag. 4 n 9

creativiteit in oplossingen te stimuleren. Om te komen tot afspraken op hoofdlijnen vormt de lokale probleemanalyse de basis. Het Rijk blijft wel betrokken bij de stedelijke vernieuwing. Het Rijk brengt in het gesprek met de rechtstreekse gemeenten over de opgaven zijn eigen analyses en kennis in en zal fungeren als kritische gesprekspartner. Hierbij zal gebruik gemaakt worden van de lessen die geleerd zijn met de wijkenaanpak. Zo zal het Rijk de gemeenten ook aanspreken op kansen om verbindingen te leggen met ander landelijk beleid. Een concreet voorbeeld hiervan is de wijkenaanpak in 18 steden .

Over de wijze waarop de gemeente haar lokale doelstellingen uitvoert, worden geen afspraken gemaakt. Dat is een lokale aangelegenheid, waarbij ook andere partijen een rol spelen. Het gaat onder andere om corporaties, maatschappelijke organisaties en burgers. De oude situatie waarin het Rijk met steden prestatieafspraken maakt over uitvoeringsplannen met dito verantwoording komt in ISV-3 te vervallen.

Omdat decentralisatie gepaard gaat met minder rijkssturing, is het ook een instrument om interbestuurlijke lasten te verminderen voor zowel de gemeenten en de provincies als het Rijk. Financiële verantwoording aan het Rijk is, in tegenstelling tot een brede doeluitkering, niet aan de orde. Er is overigens wel sprake van horizontale verantwoording door het college van b&w dan wel gedeputeerde staten aan respectievelijk de gemeenteraad en provinciale staten.

Rijk, provincies en gemeenten monitoren de realisatie van de gemeentelijke doelstellingen.. Indien de gemeentelijke doelstellingen van stedelijke vernieuwing naar het oordeel van het Rijk onvoldoende zijn bereikt, gaat het Rijk dan wel de betrokken provincie in gesprek met de gemeente. In het uiterste geval kan het Rijk gebruik maken van het generieke toezichtinstrument taakverwaarlozing, zoals dat is opgenomen in de Financiële-verhoudingswet.

Afspraken op hoofdlijnen met provincies

Het Rijk en de provincies zullen afspraken maken over de prestaties die de provincies zullen leveren.⁷ In deze afspraken zal ook de wijze van monitoring door het Rijk worden opgenomen. Hieraan zal in de tweede helft van 2009 invulling worden gegeven.

3.2. Overgangsjaar 2010

De derde tranche ISV start met de Wsv als kader. In verband met de decentralisatie wordt de Wsv naar verwachting per 1 januari 2011 ingetrokken. Het Rijk zal daarom bij de start van het derde ISV-investeringsstijdvak in 2010 - binnen de mogelijkheden die de Wsv biedt- inspelen op de situatie vanaf 1 januari 2011. Op deze manier is een soepele overgang mogelijk naar een gedecentraliseerd ISV. Dit betekent dat 2010 een overgangsjaar zal zijn.

Convenanten tussen Rijk en rechtstreekse gemeenten

De afspraken tussen Rijk en rechtstreekse gemeenten worden verwoord in een convenant. Daarmee komt het partnerschap tussen Rijk en gemeente tot uitdrukking. De gemeente

⁷ Bestuursakkoord Rijk provincies 2008-2011, d.d. 4 juni 2008, pag. 13

werkt in een eigen plan uit hoe zij vorm geeft aan de boven bedoelde afspraken en meldt dit aan het Rijk door het in de bijlage van het convenant op te nemen.

Het convenant fungeert tevens als een ontwikkelingsprogramma. Omdat de Wsv in 2010 nog van kracht is, moet formeel worden voldaan aan de vereisten van een ontwikkelingsprogramma, zoals bepaald in artikel 7 van de Wsv. Dit is tevens een voorwaarde voor de beschikking tot het verlenen van het ISV voor het investeringstijdvak 2010-2014. Het Rijk maakt echter, vooruitlopend op de situatie vanaf 2011, geen gebruik meer van zijn bevoegdheid nadere regels te stellen aan een ontwikkelingsprogramma en aan de wijze van intergemeentelijke afstemming (artikel 7, lid 2 van de Wsv). Het convenant kan breed zijn, maar kan zich ook beperken tot het fysieke domein. Te maken keuzes kunnen zowel gebiedsgericht als thematisch zijn en hebben betrekking op het gehele investeringstijdvak 2010-2014. Omdat het gaat om het overgangsjaar 2010 en er zoveel mogelijk wordt vooruitgelopen op de decentralisatie, heeft het ontwikkelingsprogramma een ander karakter dan onder ISV-2.

De ervaring in de afgelopen ISV-tijdvakken heeft geleerd dat binnen de gemeenten al veel informatie aanwezig is die kan worden benut om aan de vereisten van de wet te voldoen. In het door de gemeente op te stellen convenant kan daarom naar dergelijke onderliggende documenten worden verwezen. Het kan gaan om toekomstvisies voor de stad, gebiedsvisies en thematische visies bijvoorbeeld op het gebied van woningvoorraad en groen. Ook kan worden verwezen naar het charter in het kader van de wijkaanpak en andere sociaal-economische initiatieven. Om invulling te geven aan de vereiste intergemeentelijke afstemming kan de gemeente bovendien gebruik maken van regionale gebiedsdocumenten ten behoeve van regionale verstedelijkingsafspraken, voor zover hierin wordt ingegaan op het aspect stedelijke vernieuwing. Is hiervan geen sprake, dan kunnen andere bestaande regionale documenten worden gebruikt, zoals een woonvisie.

3.3 Rechtsregime vanaf decentralisatie voor rechtstreekse gemeenten en provincies

De verdeling van het ISV-budget, het formuleren van landelijke doelstellingen en het maken van afspraken tussen Rijk en rechtstreekse gemeenten en tussen Rijk en provincies zijn gebaseerd op de Wsv en de betreffende algemene maatregelen van bestuur. Het Rijk beschikt vóór 1 januari 2010 tot verlening van het ISV voor de gehele investeringstijdvak 2010-2014 aan rechtstreekse gemeenten en provincies. Ook dit gebeurt op basis van de Wsv. De afspraken op hoofdlijnen van Rijk en rechtstreekse gemeenten worden separaat neergelegd in een convenant. Ook Rijk en provincies sluiten convenanten. Daarmee zijn ze bestuurlijk vastgelegd. In het eerste jaar (2010) van het derde investeringstijdvak 2010-2014 wordt het ISV-voorschot aan rechtstreekse gemeenten en provincies eveneens toegekend op basis van de Wsv. De verantwoording over het voorschot voor 2010 vindt niet plaats in verband met het niet meer van kracht zijn van de Wsv per 1 januari 2011.

Vanaf het moment van decentralisatie per 1 januari 2011 zijn de ISV-middelen onderdeel van het Gemeentefonds en het Provinciefonds en vindt uitkering plaats op basis van de

Financiële-verhoudingswet. Dat geldt dus voor de jaren 2011 tot en met 2014. Bij intrekking van de Wsv per 1 januari 2011 blijft de meerjarige financiële zekerheid tot en met 2014 overigens onverkort van kracht. Daartoe worden de middelen meerjarig overgeboekt van de begroting van WWI naar BZK en worden de gemeenten en provincies voorafgaande aan 2011 over de uitkering gedurende het gehele tijdvak geïnformeerd. Ook de tussen het Rijk en de gemeente en tussen Rijk en provincie gemaakte afspraken blijven onverkort van kracht doordat de afgesloten convenanten de volledige periode bezien.

3.4 Sanctiemogelijkheden bij decentralisatie

Onder de huidige Wet stedelijke vernieuwing kan – indien een gemeente verwijtbaar de prestaties niet heeft gehaald – geld terug gevorderd worden. Geld terugvorderen is niet mogelijk onder de Fvw. Als de rechtstreekse gemeente of provincie de met het Rijk gemaakte afspraken niet of niet naar behoren uitvoert én dit de rechtstreekse gemeente of provincie kan worden aangerekend, kan het Rijk gebruik maken van het reguliere toezichtinstrumentarium voor decentrale overheden. Dit is bijvoorbeeld aan de orde in geval van taakverwaarlozing. Hiermee wordt invulling gegeven aan de kabinetsreactie op het advies 'Van specifiek naar generiek' van de Commissie Doorlichting Interbestuurlijke Toezichtarrangementen. In het uiterste geval kan dit leiden tot een voorwaartse bijstelling van ISV-budget vanaf het volgende ISV-investeringstijdvak (2015 en verder).⁸ Hiervan zal echter pas sprake zijn nadat bestuurlijk overleg heeft plaatsgevonden. Terugvordering van budget is bij een decentralisatie-uitkering niet mogelijk.

3.5. Verschillen tussen ISV-2 en ISV-3 voor rechtstreekse gemeenten

In onderstaand overzicht zijn de verschillen tussen ISV-2 en ISV-3 samengevat.

	ISV-2	ISV-3
Landelijke doelstellingen Rijk	Veel en gedetailleerd (10)	Beperkt en op hoofdlijnen (3)
Afspraken met Rijk	Ja, gedetailleerd op prestatieniveau (output)	Ja, op hoofdlijnen (outcome) en niet op prestatieniveau (output)
Prestatieindicatoren	Ja, voorgeschreven door het Rijk	Ja, voorgedragen door de gemeente
Ontwikkelingsprogramma	Ja, MOP, met nadere regels door het Rijk	Ja, maar zonder nadere regels en in de vorm van een convenant
Convenant Rijk-gemeente	Ja	Ja
ISV Onderdeel Gemeentefonds	Nee	Ja, vanaf 2011

⁸ Kamerstukken II 2008/09, 31 700 VII, nr. 40, pag. 4

Verdeling ISV-budget	Op basis van ISV-verdeelsleutel	Op basis van ISV-verdeelsleutel en vanaf 2011 op basis decentralisatie-amvb ISV
Beschikking Rijk tot verlening ISV	Ja, voor periode van 5 jaar	Ja, voor periode van 5 jaar (regime ISV) en vanaf 2011 jaarlijks
Bevoorschotting	Ja, jaarlijks op basis Wsv	Ja, voor 2010 op basis Wsv. Nee, vanaf 2011 op basis Fwv
Monitoring door Rijk	Ja, zowel op outcome als output	Ja, maar alleen op outcome
Verantwoording aan Rijk	Ja, op prestaties (output) en financieel	Nee. Wel kunnen het Rijk en de gemeente elkaar wederzijds aanspreken vanuit het partnerschap. Verantwoording vindt plaats aan alleen de Gemeenteraad
Vaststelling budget na afloop investeringstijdvak	Ja, met mogelijkheid terugvorderen bij verwijtbaar handelen	Nee, bij een decentralisatie-uitkering is het alleen mogelijk in uiterste geval om het budget voorwaarts bij te stellen in een nieuw investeringstijdvak

4. Doelstellingen stedelijke vernieuwing

4.1. Landelijke doelstellingen

Het ISV levert een belangrijke bijdrage aan de vitaliteit en (fysieke) leefbaarheid van steden en wijken. Met het ISV streeft het Rijk naar duurzame, vitale en leefbare steden en wijken en naar ruimte voor verschillende wensen van bewoners. Het ISV moet ertoe bijdragen dat het aantal aandachtswijken afneemt.

Tegen deze achtergrond formuleert het Rijk voor het investeringstijdvak 2010-2014 de volgende algemeen geformuleerde doelstellingen van stedelijke vernieuwing.:

1. bevordering van de kwaliteit en differentiatie van de woningvoorraad voorzover nodig rekening houdend met een te verwachten afname van het aantal huishoudens;
2. bevordering van de fysieke kwaliteit van de leefomgeving;
3. bevordering van een gezonde en duurzame leefomgeving in het algemeen en meer in het bijzonder ten aanzien van bodem, geluid en binnenstedelijke luchtkwaliteit.

De met deze doelstellingen beoogde ambitie zal met ingang van 1 januari 2010 worden opgenomen in de VROM- en WWI-begroting.

Uitwerking landelijke doelstellingen door rechtstreekse gemeenten

Vanuit de lokale opgaven formuleert de gemeente doelstellingen en maakt over de hoofdlijnen ervan een aantal toetsbare afspraken met het Rijk die worden opgenomen in het convenant. Deze afspraken, die het karakter hebben van een inspanningsverplichting, zullen in de tweede helft van 2009 worden gemaakt. Maatwerk is daarbij het uitgangspunt. De gemeente gebruikt de landelijke doelstellingen als referentie. Hiervan kan de gemeente onderbouwd afwijken. Omdat het gaat om afspraken op hoofdlijnen tussen het Rijk en gemeenten hebben ze een "outcomekarakter". Indien gemeenten van mening zijn dat over bepaalde gemeentelijke doelstellingen beter outputafspraken kunnen worden gemaakt, dan is dat ook mogelijk. Voor het bevorderen van een duurzame en gezonde leefomgeving fungeren de reeds gemaakte saneringsafspraken tussen Rijk en gemeenten als referentie.⁹ Deze zijn deels outputgericht.

Uitwerking landelijke doelstellingen door provincies

De uitwerking van deze doelstellingen door de provincies is onderdeel van de tussen het Rijk en de provincies te maken afspraken. Deze afspraken zullen in de tweede helft van 2009 worden gemaakt.¹⁰

Hieronder zijn de landelijke doelstellingen nader onderbouwd. Daarbij is ook aangegeven hoe gemeenten deze doelstellingen - met inachtneming van de lokale probleemanalyse - kunnen uitwerken.

4.1.1. Bevordering van de kwaliteit en de differentiatie van de woningvoorraad voorzover nodig rekening houdend met een te verwachten afname van het aantal huishoudens

De doelstelling *Bevordering van de kwaliteit en de differentiatie van de woningvoorraad voorzover nodig rekening houdend met een te verwachten afname van het aantal huishoudens* betreft de aanpak van de verouderde woningvoorraad in steden. Veroudering op zich is geen probleem. Wel is veroudering een probleem als dit samengaat met een achterblijvende kwaliteit van de woning of de woonomgeving. De verwachting¹¹ is dat in diverse wijken de veroudering in de komende jaren zal doorzetten met negatieve gevolgen voor de leefbaarheid in die wijken.

De veroudering van de woningvoorraad kan daarnaast betrekking hebben op woningen die niet meer voldoen aan de wensen van bewoners. Het kan hierbij gaan om woonwensen op het gebied van woningisolatie, energiezuinigheid¹², indeling van de woning of duurzaam

⁹ Voor lucht Nationaal Samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit: sanering gereed in 2015
Voor bodem: Op basis van landsdekkend beeld sanering gereed in 2030. Op basis van convenant "Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties" sanering voor 2015.
Voor geluid: Beschikking sanering verkeerslawaaier sanering gereed in 2020.

¹⁰ Bestuursakkoord Rijk provincies 2008-2011, d.d. 4 juni 2008, pag. 13

¹¹ Kamerstukken II 2006/07, 30 128, nr. 12

¹² Het Rijk heeft als prioriteit benoemd het bevorderen van energiezuinigheid in de (bestaande) woningvoorraad in het kader van "Schoon en Zuinig".

(her)bouwen. Ook het doorbreken van een eenzijdige woningvoorraad in bepaalde wijken past hierbij.

Voorts kan afname van het aantal huishoudens leiden tot andere woonwensen. Zo kan de vraag naar kleinere voor ouderen geschikte woningen toenemen.

Het vorenstaande kan aanleiding zijn voor het vervangen van woningen, grondige renovatie, de verkoop van woningen en combinaties hiervan.

Bevordering van de kwaliteit en de differentiatie van de woningvoorraad voorzover nodig rekening houdend met een te verwachten afname van het aantal huishoudens gaan hand in hand. Veel steden hebben wijken met een eenzijdige woningvoorraad en dan met name concentraties van gestapelde woningen in de goedkope huursector. Dat kan leiden tot stadswijken met concentraties van kwetsbare groepen, waardoor ongewenste segregatie kan ontstaan.

Voegnaoorlogse stadswijken hebben in de afgelopen decennia moeten concurreren met nabijgelegen gebieden, waar kwalitatief betere woningen en woningmilieus werden gebouwd. Het gevolg was een selectieve uitstroom van mensen met midden- en hogere inkomens uit deze stadswijken. Uit onderzoek¹³ blijkt echter dat er een groeiende voorkeur is mensen met midden- en hogere inkomens voor een stedelijke woonomgeving, maar dat de door hen gewenste woningen schaars zijn in de steden.

Daarom is het van belang dat de stedelijke woningvoorraad niet alleen van betere kwaliteit is, maar dat er ook meer woningen komen van een zodanige kwaliteit dat die voldoen aan de wensen van mensen met midden- en hogere inkomens. Ook is het van belang dat er voldoende geschikte woningen komen voor bijvoorbeeld senioren en gehandicapten.

Voor de bevordering van zowel de kwaliteit als differentiatie van de woningvoorraad kunnen gemeenten en corporaties een aantal ingrepen doen. Door sloop en nieuwbouw van woningen kunnen wijken een impuls krijgen. Ook renovatie kan daaraan een bijdrage leveren. De praktijk laat zien dat deze ingrepen vaak ook de motor zijn voor sociale investeringen in aandachtswijken. Ook de transformatie van bedrijfslocaties en kantoren behoort tot het scala van ingrepen die kunnen zorgen voor een meer gedifferentieerde woningvoorraad.

Daarnaast kan het van belang zijn om bestaande stedenbouwkundige kwaliteiten te behouden en te benutten. Kerken en scholen hebben vaak een monumentale kwaliteit en verdienen – wanneer ze niet meer in hun oorspronkelijke functie worden gebruikt - om die reden een tweede leven. Ze kunnen dan als oude icoon fungeren in een nieuwe omgeving.

Ondanks nieuwe herstructureringsinitiatieven zullen sommige stadswijken het moeilijk hebben in de concurrentieslag met aantrekkelijke binnenstedelijke locaties, locaties in de uitleggebieden. Het is daarom van belang het beleid voor afzonderlijke wijken vormen te geven vanuit een stadsbreed en regionaal perspectief. Dit kan onder meer in het kader van de regionale verstedelijkingsafspraken. Hierbij is het bijvoorbeeld mogelijk om op regionaal

¹³ Woningmarkt Simulatie Model (Socrates).

niveau afspraken te maken over bijvoorbeeld een betere verdeling van de goedkopere woningvoorraad over de centrale stad en de randgemeenten.

4.1.2. Bevordering van de fysieke kwaliteit van de leefomgeving.

Goed wonen vereist niet alleen een goede woning, maar ook een prettige en veilige woonomgeving. Dit betekent een woon- en leefomgeving met voldoende voorzieningen en kwaliteit van de openbare ruimte. Een grotere mate van functiemenging van wonen, werken en voorzieningen kan bijdragen aan de levendigheid en veiligheid van wijken, maar is geen doel op zich.

Groen en water in of nabij de wijk kunnen bijdragen aan de verbetering van de leefbaarheid. Dit geldt evenzeer voor de aanwezigheid van voldoende recreatievoorzieningen en sportvoorzieningen, zoals trapveldjes en sportpleinen. Hierbij zijn mogelijk ook verbindingen tot stand te brengen met recreatiegebieden en groenverbindingen buiten het stedelijk gebied. Ook kunnen gemeenten gericht investeren in de leefomgeving om ontmoetingen van bewoners in de wijk te stimuleren.

Bij een veilige woonomgeving gaat het om de objectieve veiligheid in de openbare ruimte, maar ook om het gevoel van veiligheid. Fysieke investeringen in de woonomgeving kunnen hieraan een bijdrage leveren, bijvoorbeeld ten aanzien van het (auto)verkeer.

4.1.3. Bevordering van een gezonde en duurzame leefomgeving in het algemeen en meer in het bijzonder ten aanzien van bodem, geluid en binnenstedelijke luchtkwaliteit

De doelstelling van het bevorderen van een gezonde en duurzame leefomgeving heeft vooral betrekking op de kwaliteit van bodem, geluid en lucht. Er zijn lokaal diverse hardnekkige milieuproblemen op het terrein van bodem, geluid en lucht. Veel woningen in stedelijk gebied zijn te zwaar belast door geluid en/of luchtkwaliteit. Dat brengt aanzienlijke gezondheidsrisico's met zich mee, evenals een verminderd woongenot. Naast sanering is het van belang om voor nieuwe situaties een goede milieukwaliteit te realiseren.

Bodem

Voor het bodembeleid zet het Rijk in op een transitie naar een 'bodemontwikkelingsbeleid'. IPO, VNG, de Unie van Waterschappen en de minister van VROM (mede namens de staatssecretaris van V&W) sluiten hierover een Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties.¹⁴ Dat convenant heeft betrekking op alle bodemmiddelen, die via drie geldstromen worden uitgekeerd:

- de decentralisatie-uitkering bodem;
- het ISV, en
- de Bedrijvenregeling.

¹⁴ Naar verwachting wordt het convenant 10 juli 2009 getekend.

Indien de Bedrijvenregeling buiten beschouwing wordt gelaten, ontvangen de rechtstreeks aangewezen gemeenten en provincies - het bevoegd gezag - bodemmiddelen op basis van het ISV en de decentralisatie-uitkering bodem. Het bevoegd gezag heeft de verantwoordelijkheid voor de besteding van die middelen en kan zelf de keuzes en de afwegingen maken over besteding van die middelen. Wel geldt hierbij dat er een landelijk convenant wordt gesloten dat prioriteit geeft aan de aanpak van spoedlocaties met humane risico's. Doordat is gekozen voor een decentralisatie-uitkering als instrument wordt niet meer financieel afgerekend, maar wordt de «outcome» besproken. De doelstellingen voor de «outcome» zijn overeengekomen in het convenant.

Van het totale bodembudget zal het Rijk een aanzienlijk deel toebedelen via het ISV. Vanuit de verdeelsleutel wordt dat bedrag verdeeld op basis van het relatieve aandeel van iedere budgethouder in de totale werkvoorraad bodemverontreiniging en op basis van het relatieve aandeel in de woningbouwopgave. In het convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties wordt de verdeling van de ISV-middelen voor bodem bekend gemaakt.

Voor het ISV hebben de veranderingen in het Bestuursakkoord bodemsanering betrekking op drie aspecten:

1. Het verwerven van kennis over de risico's van het gebruik van de ondergrond, het benutten van de kansen van de ondergrond, voor bijvoorbeeld ondergronds bouwen en bodemenergie, en het verschaffen van instrumenten hiervoor, met behoud van kwaliteit. De gemeente/provincie legt dit neer in een planfiguur.
2. Een betere samenhang tussen het water- en het bodembeleid, waarbij gebiedsgericht beheer voorop staat, vooral waar het gaat om grootschalige verontreiniging van grondwater. De gemeente/provincie legt dit neer in een planfiguur.
3. Het maken van afspraken over de aanpak van spoedlocaties. Ten aanzien van spoedlocaties met humane risico's beschikt de gemeente/provincie in 2010 over een inventarisatie en plan voor sanering of beheersing. In 2015 zijn deze locaties gesaneerd dan wel beheerst. In 2015 is er een overzicht gereed van spoedlocaties met risico's voor ecologie en verspreiding.

Geluid

Wat betreft geluidsoverlast is in Nederland een groot aantal woningen langs wegen te zwaar belast. De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de geluidssanering van deze op de zogenoemde A-lijst voorkomende woningen langs wegen, niet zijnde rijkswegen. Die A-lijst betreft woningen die in het verleden reeds zijn gemeld en voldoen aan de criteria van het tweede lid van artikel 126 van de Wet geluidhinder. Dat wil zeggen dat het woningen betreft die in 1986 een geluidbelasting van meer dan 65 dB(A) ondervonden en waar bij de melding het gemeentebestuur heeft verklaard dat het treffen van geluidwerende maatregelen aan de woningen de enige oplossing is die in aanmerking komt.

Aangezien die melding van de woningen al meer dan tien jaar geleden heeft plaatsgevonden, is het inmiddels zeer wel mogelijk dat er andere mogelijkheden zijn om het geluidprobleem aan te pakken. De toepassing van stille dunne deklagen op wegen is daarbij één van de

mogelijkheden. Ook koppeling met de aanpassing van de verkeersstructuur in een groter verband is een mogelijkheid die in het kader van het ISV aandacht verdient. Het is daarmee geen automatisme meer dat er alleen maatregelen aan de gevel van de woningen worden getroffen.

Ten opzichte van ISV-2 is het ISV-aandeel voor geluidssanering verhoogd met € 5 miljoen. Hierdoor is een versnelling mogelijk ten opzichte van de eerder geraamde einddatum en kan de sanering van de A-lijst worden afgerond in 2020.

In de praktijk gaat het vooral om maatregelen als gevelisolatie. Hierover worden in het kader van het ISV voor de periode 2010-2014 afspraken gemaakt, gebaseerd op eerder met gemeenten afgesproken saneringsopgaven tot en met 2023. Dit wordt uitgedrukt in een standaard outputindicator, in zowel absolute aantallen als in een percentage van het totaal van deze woningen in die gemeente. Voor geluidssanering woningen langs zowel railinfrastructuur als rijkswegen is met ingang van 1 januari 2010 het ministerie van Verkeer en Waterstaat verantwoordelijk. Daarom worden over woningen belast door railverkeer en rijkswegen geen afspraken gemaakt in het kader van ISV-3.

Lucht

De luchtkwaliteit binnen de steden voldoet op veel plaatsen niet aan de EU-normen. Verbetering van de luchtkwaliteit in de stad is nodig om de gezondheidsrisico's voor bewoners te verminderen. Hiertoe zijn afspraken gemaakt met de regio's, die in het voorjaar van 2009 zijn vastgelegd in het Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Het Rijk stelt in het kader van het ISV ten behoeve van de vier grote steden aanvullend financiële middelen beschikbaar voor lokale maatregelen in verband met de hardnekkige knelpunten in die steden op het gebied van de luchtkwaliteit.

5. Het ISV-beleidskader in relatie tot overig rijksbeleid

Aan de leefbaarheid en vitaliteit van steden en wijken levert het ISV een belangrijke bijdrage. ISV is een belangrijk onderdeel van het nieuwe stedenbeleid, zoals dat voor de periode vanaf 2010 ontwikkeld wordt. Er zijn diverse landelijke programma's die eveneens een bijdrage leveren aan de versterking van de positie van de steden. Genoemd kunnen worden de Aanpak wijken¹⁵, verstedelijkingsbeleid¹⁶ "Randstad 2040"¹⁷, "Schoon en Zuinig"¹⁸, en "Beter in Meedoen, Welzijn nieuwe Stijl"¹⁹. Ook zijn er diverse landelijke sociaal-economische projecten die bijdragen aan de leefbaarheid van wijken en buurten. Het is aan de rechtstreekse gemeenten en de provincies om te kijken of en hoe ze het ISV aan dergelijke programma's koppelen. Door het leggen van verbindingen kan 'werk met werk'

¹⁵Kamerstukken II 2006/07, 30 995, nr. 1 en Kamerstukken II 2008/09, 30 995, nr. 60).

¹⁶ Kamerstukken II 2007/08, 27 562 en 31 200 XVIII, nr. 15

¹⁷Kamerstukken II 2007/08, 31 089, nr. 12.

¹⁸ Kamerstukken II 2008/09, 31 209, nr. 74

¹⁹ Kamerstukken I 2008/09, 31 700 XVI, F

worden gemaakt en kan aldus de effectiviteit van zowel het ISV als ook andere initiatieven worden vergroot.

Klimaatbestendig wonen

In de leefomgeving speelt tevens het klimaatbestendig maken een rol, zoals het voorkomen van hitte-eilanden, evenals de wens voor meer waterberging. Bij aanpassingen in de openbare ruimte kunnen vergroting van de waterberging en andere maatregelen om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen, bijvoorbeeld groene daken, worden meegenomen. Bij de ontwikkeling en inrichting van stedelijke gebieden wordt het daarom steeds zinvoller rekening te houden met klimaatscenario's. Het Ministerie van VROM zal in 2009 een 'klimaatwijzer' publiceren. Deze klimaatwijzer biedt een handreiking voor een klimaatbestendiger ontwikkeling en inrichting van gebieden, locaties en gebouwen.

Energie en duurzaam wonen

Het treffen van energiebesparende maatregelen is uiteindelijk een taak van de gebouweigenaar en aanbiedende partijen. Hiervoor heeft het rijk convenanten afgesloten met marktpartijen: Lente-akkoord "Energiebesparing in de Nieuwbouw" voor de nieuwbouw en "Convenant Meer met Minder" voor de bestaande voorraad. Gemeenten en provincies kunnen hierin een belangrijke stimulerende rol hebben als regisseur. Zij kunnen op projectmatige en efficiënte wijze aanbieders en gebouweigenaren bij elkaar brengen en zo energiebesparing integreren in de plannen voor stedelijke vernieuwing. Hierover heeft het Rijk afspraken gemaakt met gemeenten en provincies in het Klimaatakkoord gemeenten en Rijk 2007-2011 (12 november 2007) en het Klimaat-Energieakkoord Rijk en provincies (januari 2009).

Groen en blauw

Eén van de landelijke doelstellingen voor stedelijke vernieuwing is het bevorderen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. "Groen" en "blauw" (water) kunnen daarbij een belangrijke rol spelen.

De verbetering van de bereikbaarheid van het landelijk gebied voor de stad is één van de speerpunten van dit kabinet. Groen en blauw in het landelijk gebied kunnen ten goede komen aan de leefomgeving in de steden. De bereikbaarheid van dit groen en blauw vanuit de stad via recreatieve routestructuren is hierbij een randvoorwaarde. Hier ligt een opgave voor zowel gemeenten als provincies.

De gemeente kan vanuit het ISV bijdragen aan het verbeteren van de fysieke leefomgeving. Voor het versterken van de bereikbaarheid van het groen vanuit de stad kunnen de betreffende provincies (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Gelderland) via co-financiering (Recreatie om de Stad via ILG) een bijdrage leveren aan het wegnemen van knelpunten in de genoemde bereikbaarheid. Het Rijk vervult hierbij een ondersteunende rol richting gemeenten en provincies. Indien u van deze mogelijkheid gebruik wilt maken kunt u zich wenden tot de accountmanager van WWI.

6. Monitoring

Stedelijke vernieuwing levert een belangrijke bijdrage aan de kabinetsdoelstelling om te komen tot aantrekkelijke, vitale en leefbare steden. Bij stedelijke vernieuwing is de centrale rol voor gemeenten weggelegd. Het Rijk wil zicht hebben op de voortgang van de stedelijke vernieuwing op zowel landelijk, provinciaal als stedelijk niveau.

Monitoring door het Rijk

Bij decentralisatie van het ISV en sturing op hoofdlijnen past echter terughoudendheid ten aanzien van de door het Rijk gevraagde interbestuurlijke informatie. Anderzijds vergt decentralisatie 'checks and balances' tussen Rijk en gemeenten en Rijk en provincies. Het Rijk heeft bovendien vanuit de optiek van partnerschap een informatiebehoefte om de ontwikkelingen ten aanzien van stedelijke vernieuwing te kunnen volgen, het rijksbeleid te evalueren en door te ontwikkelen als onderdeel van het Stedenbeleid. Het Rijk heeft tijdig signalen nodig als het beleid of de decentralisatie, bijvoorbeeld als gevolg van actuele ontwikkelingen, om bijstelling vraagt, maar ook om successen te verbreden naar andere beleidsterreinen.²⁰

Het Rijk zal zijn eigen landelijke doelstellingen monitoren. Dat gebeurt door gebruik te maken van bestaand monitorinformatie, zoals het WoON en de Leefbaarometer. Het Rijk zal dit doen op het niveau van de G31 in relatie tot de rest van Nederland. Ook zal het Rijk op stadsniveau en op provinciaal niveau de landelijke doelstellingen meten. Dit voor het maken van afspraken tussen Rijk en gemeenten over lokale doelstellingen en het eventueel bespreken van de voortgang hiervan. Hiervoor zal geen additionele informatie aan gemeenten worden gevraagd.

Monitoring door de rechtstreekse gemeenten

De gemeente is verantwoordelijk voor de monitoring van de met het Rijk gemaakte afspraken. Het college van B&W legt hierover verantwoording af aan de gemeenteraad. De gemeente informeert hiermee het Rijk over de voortgang van de afspraken. De gemeente kan voor het monitoren van de voortgang gebruik maken van landelijke monitorinstrumenten of van eigen monitorinstrumenten. In het laatste geval dient de gemeente er zorg voor te dragen dat de wijze van monitoring betrouwbaar is en gedurende de ISV-periode ook voor het Rijk beschikbaar is.

De monitorinformatie van het Rijk en de gemeente worden aan elkaar gespiegeld. Zo ontstaat vanuit twee invalshoeken een beeld over de voortgang van stedelijke vernieuwing. De resultaten van het monitoren zullen begin 2013 en begin 2016 worden gepubliceerd, in aansluiting op de onderzoekscyclus van het WoON. De resultaten van 2009 gelden als nulmeting; deze zullen begin 2010 verschijnen. Over de wijze van monitoring en het elkaar

²⁰ Zie het kabinetsstandpunt op het advies van de Interbestuurlijke Taakgroep Gemeenten, Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 31 700 VII, nr. 40, pag. 7

wederzijds informeren over de uitkomsten maken Rijk en gemeente afspraken in een convenant. Ook hier zal het Rijk geen extra informatie naast de al beschikbare informatie vragen.

Monitoring door provincies

In het kader van de te maken afspraken op hoofdlijnen zal ook aandacht worden besteed aan de aard en inhoud van de monitoring door provincies. Gedeputeerde Staten zullen verantwoording afleggen aan Provinciale Staten. De provincies zullen hun monitoring zelf vormgeven.

Monitoring van milieudoelstellingen

Met betrekking tot de monitoring van milieuafspraken geldt dat de voortgang van de ISV-bodemsaneringsopgave jaarlijks door gemeenten en provincies wordt gerapporteerd aan het Rijk als onderdeel van de totale bodemsaneringopgave. Voor Luchtkwaliteit monitort het Rijk jaarlijks in het kader van het NSL de voortgang ten aanzien van stikstof dioxide en fijnstof. Voor verkeerslawaaï vindt geen monitoring door het Rijk plaats.

Indien uit de monitorinformatie blijkt dat de gemeente of provincie negatief afwijkt van de met het Rijk afgesproken doelstellingen ten aanzien van stedelijke vernieuwing, zal het Rijk met de stad of provincie in overleg treden. Het kan natuurlijk ook zo zijn dat een gemeente – los van de uitkomst van de monitorgegeven - zelf aangeeft dat het niet goed gaat. Beide situaties kunnen kan aanleiding zijn voor een inhoudelijke verdiepingsslag (bijvoorbeeld met behulp van een stadsfoto), voor aanvullende facilitering door het Rijk (bijvoorbeeld met kennis of menskracht) of voor gerichte maatregelen van gemeenten of andere lokale partijen of de provincie.

Over de invulling, de voortgang van ISV-3 zal de minister de Tweede Kamer op hoofdlijnen in 2010, respectievelijk 2013 informeren. In 2016 zal de Tweede Kamer worden geïnformeerd over de resultaten en effecten van ISV-3.

7. Effecten voor burgers, bedrijven en overheid

Dit besluit is getoetst op effecten ten aanzien van administratieve lasten, bedrijfseffecten, milieueffecten en effecten op het gebied van interbestuurlijke lasten.

Dit besluit is gericht op medeoverheden – gemeenten en provincies - en heeft geen betrekking op het bedrijfsleven of burgers. Dit betekent dat dit besluit geen administratieve lasten voor het bedrijfsleven of burgers tot gevolg heeft. Om die reden is het ontwerp van dit besluit niet voorgelegd aan het Adviescollege toetsing administratieve lasten.

Het besluit heeft ook geen ongunstige milieueffecten. De geldstromen van het ISV leiden juist tot een verbetering van de milieukwaliteit.

Wat de overheid betreft levert het besluit een bijdrage aan de vermindering van de bureaucratie, aan de vergroting van de transparantie van het beleid en aan de vergroting van de ruimte voor maatwerk en eigen keuzes voor individuele gemeenten. Dit besluit past derhalve in het voornemen om de interbestuurlijke lasten te beperken.

Als gevolg van dit besluit zullen de bestuurlijke lasten met ca. 10% afnemen. Een grotere lastenreductie zal worden bereikt als in 2011 het ISV wordt gedecentraliseerd door middel van een decentralisatie-uitkering. Daartoe moet de Wsv worden ingetrokken. Bij die gelegenheid zal op die lastenreductie worden ingegaan.

8. Draagvlak bij gemeenten en provincies

Over dit beleidskader voor het derde investeringstijdvak stedelijke vernieuwing is veelvuldig overleg gevoerd tussen het Rijk en vertegenwoordigers van verschillende groepen gemeenten, de VNG en het IPO. Tijdens het bestuurlijk overleg van 22 januari 2009 met vertegenwoordigers van G4, G27, IPO en VNG is gebleken dat de hoofdlijnen van het nieuwe beleidskader op draagvlak kan rekenen.

9. Overgangsproblematiek ISV-II naar ISV-III

Dit beleidskader loopt vooruit op de decentralisatie van ISV na 2010. Steden en Rijk maken nu eenmalig afspraken, die betrekking hebben op het gehele investeringstijdvak 2010-2014. Het zogenoemde 'overgangsjaar 2010' betekent tevens dat in 2010 nog wordt uitbetaald op basis van de Wet Stedelijke Vernieuwing. Over deze ISV-bijdrage 2010 hoeft u echter geen verantwoording aan het Rijk af te leggen. Dit voorschot zal namelijk bij de intrekking van de Wet stedelijke vernieuwing in 2011 via een overgangsbepaling worden omgezet in een definitieve bijdrage.

Voor alle duidelijkheid, de verantwoording over het huidige ISV-investeringstijdvak 2005-2009 vindt plaats op basis van de Wet stedelijke vernieuwing. Een eventueel resterend gemeentelijk spaarsaldo zal worden toegevoegd aan de toekenning voor de nieuwe periode 2010-2014. Ook verplichtingen die eventueel naar aanleiding van de beoordeling van de verantwoording worden opgelegd, schuiven door naar de nieuwe periode 2010-2014. Over zowel de verplichtingen als het spaarsaldo zal in lijn met decentralisatie enkel aan de Gemeenteraad verantwoording behoeven te worden afgelegd. Hierover vindt dus geen verantwoording aan het Rijk plaats en is Sisa evenmin van toepassing.

*Bijlage 4 Financieel overzicht decentralisatie BDU SIV (indicatief en onder voorbehoud
besluitvorming begrotingswetgever) in € mln
Stand juli 2009*

	2009	2010	2011	2012	2013	2014*
<u>Decentralisatie-uitkering</u> <u>MO/VB/OGGz*** +</u>						
Maatschappelijke opvang, inclusief verslavingsbeleid (VWS)	186	186	186	186	186	186
Openbare geestelijke gezondheidszorg (VWS)	54	54	54	54	54	54
<u>Decentralisatie-uitkering</u> <u>Gezond in de stad (VWS)</u>	5	5	5	5	5	5
<u>Decentralisatie-uitkering Veiligheid en Leefbaarheid (WWI/BZK)</u>	82	89	64	64**	64**	64**
<u>Decentralisatie-uitkering</u> <u>Onderwijsachterstandbeleid***</u>	164	164	164	164	164	164
Onderwijsachterstandenbeleid (OCW)						
<u>Participatiebudget (voorzover BDU SIV betreft)</u>	178	163	163	163	163	163
Inburgering (WWI)***	72	72	72	72	72	72
Volwasseneneducatie (OCW)***						
<u>Decentralisatie-uitkering Voortijdig schoolverlaten (OCW)</u>	22	22	22	22	22	22
<u>Decentralisatie-uitkering Aanpak</u> <u>Marokkaans-Nederlandse probleemjongeren</u>	5.4	5.4	5.4	5.4	5.4	5.4
Voorkomen criminele loopbaan allochtone jongeren (Jus)						
<u>Specifieke uitkering Vrouwenopvang (VWS)***+</u>	74	74	74	74	74	74

- * Bedragen voor 2014 zijn onder voorbehoud. Bedragen voor 2014 staan nog niet in meerjarenbegrotingen van het Rijk
- ** Voor deze jaren zijn er nog geen afspraken met de gemeenten gemaakt.
- *** Op deze bedragen vindt er loon- en prijsbijstelling plaats, waarbij het kabinet per jaar besluit of en zo ja, hoeveel loon- en prijsbijstelling wordt toegekend.
- + Voor deze middelen geldt dat de bedragen per stad jaarlijks via een vaste verdeelsleutel worden aangepast op basis van nieuwe data.

Bijlage 5a Decentralisatie-uitkering maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingsbeleid

Meerjarige financiële zekerheid

Met ingang van 1 januari 2010 ontvangen alle 43 centrumgemeenten maatschappelijke opvang hun middelen (incl. verslavingsbeleid, openbare geestelijke gezondheidszorg en OB-a psychosociaal) via een decentralisatie-uitkering. Dit geldt ook voor de 27 centrumgemeenten die tot 2010 deze middelen via de BDU SIV ontvangen. Hiermee blijven voor deze steden de verworvenheden bestaan van het grotestedenbeleid. Het kabinet stelt bij de overheveling naar de decentralisatie-uitkering de volgende in artikel 20 van de Wet maatschappelijke ondersteuning genoemde voorwaarden: het waarborgen van de landelijke toegankelijkheid van de voorzieningen die met deze middelen gefinancierd worden (zesde lid) en de regionale verantwoordelijkheid van de 43 centrumgemeenten (vijfde lid) en registratie (vierde lid).

Op 4 maart 2009 hebben de staatssecretaris van VWS en de VNG overeenstemming bereikt over de invoering van een nieuwe verdeelsleutel voor de middelen die de 43 centrumgemeenten ontvangen voor maatschappelijke opvang, verslavingsbeleid en OGGz. Op 16 april 2009 heeft de staatssecretaris van VWS hierover de Tweede Kamer geïnformeerd (zie bijlage 5b). Daarbij is ook de invoeringsregeling gevoegd voor de nieuwe verdeelsleutel. Deze sleutel is het resultaat van de gezamenlijke opdracht van VWS en VNG aan Cebeon om een vraaggestuurd verdeelmodel op te stellen dat niet uitgaat van open eind financiering en aandacht heeft voor preventie en het belonen van goed gedrag.

De invoering van het model leidt tot een herverdeling met als onvermijdelijk gevolg dat er steden zijn die, als het model wordt ingevoerd, een lagere uitkering zullen krijgen. Dat valt te rechtvaardigen als hierdoor vooral steden, die de afgelopen jaren bovengemiddeld eigen middelen ingezet hebben, een hogere uitkering gaan krijgen. Dat laat onverlet dat ook deze steden hierna nog steeds de nodige eigen middelen zullen moeten inzetten, wanneer zij hun huidig capaciteitsniveau willen handhaven. Het eindresultaat van invoering van het Cebeon-model is dat grosso modo alle 43 centrumgemeenten op vergelijkbare wijze eigen middelen inzetten naast de rijksbijdrage. Deze zo evenwichtig mogelijke verdeling van het bestaande budget vraagt wel een solidaire opstelling van de steden.

Voor de 'zachte landing' van het model is incidenteel € 21 mln. beschikbaar. Daarnaast heeft Cebeon aangegeven dat een deel van de huidige gemeentelijke uitgaven betrekking heeft op voorzieningen, waarvan nog duidelijk moet worden in hoeverre deze uit andere wettelijke/financiële kaders kunnen worden bekostigd, namelijk € 38. mln.

Op 4 maart is afgesproken dat de financiering van nu door gemeenten gefinancierde voorzieningen op de grenstrook zo spoedig mogelijk wordt overgeheveld naar reguliere financiering op basis van de AWBZ, Zvw of Wet op de jeugdzorg. De middelen die daardoor vrijvallen bij centrumgemeenten blijven structureel beschikbaar voor de centrumgemeenten. VWS scheidt daartoe de randvoorwaarden.

Sturen op resultaten

Steden en Rijk zetten in op het zover mogelijk terugdringen van dak- en thuisloosheid. Enerzijds wordt de instroom van nieuwe dak- en thuislozen zoveel mogelijk beperkt,

anderzijds wordt bevorderd dat mensen die dak- en thuisloos zijn hun leven weer op de rails krijgen. Voor de maatschappelijke opvang c.a. worden de bestaande afspraken, die gebaseerd zijn op het Plan van aanpak G4 of de Stedelijke Kompassen, gecontinueerd als het gaat om de 27 centrumgemeenten die de middelen ontvangen uit de BDU SIV. De afspraken in kader van de Stedelijke Kompassen en Plan van aanpak G4 voor de maatschappelijke opvang lopen door t/m 2014. Voor de 16 overige centrumgemeenten, die tot en met 2009 een specifieke uitkering ontvangen, is het nieuw dat aan de decentralisatie-uitkering prestatieafspraken worden verbonden. Echter, omdat deze afspraken zijn gebaseerd op hun eigen Stedelijke Kompassen is er geen sprake van een verzwaring van de administratieve lasten of rijksbemoedigen. De afspraken zijn een afgeleide van de doelstellingen uit het Plan van aanpak van de G4 of de Stedelijke Kompassen:

1. Dakloosheid ten gevolge van uithuiszetting komt (vrijwel) niet meer voor.
2. Dakloosheid ten gevolge van ontslag uit detentie (vrijwel niet meer voor).
3. Dakloosheid ten gevolge van uitval uit zorginstellingen komt (vrijwel) niet meer voor.
4. Voor een afgesproken tijdstip is voor alle dak- en thuislozen een trajectplan opgesteld en zijn zij - afhankelijk van de persoonlijke omstandigheden - voor zover mogelijk voorzien van inkomen, passende huisvesting, effectieve ondersteuning, zorg, zinvolle dagbesteding en werk.
5. Bij een groot deel van de doelgroep is overlastgevend gedrag verminderd (deze doelstelling draagt ook bij aan de doelstellingen op het terrein van de decentralisatie-uitkering Veiligheid en Leefbaarheid).

Per stad zijn hier verschillende accenten gelegd.

De staatssecretaris van VWS informeert de zorgkantoren over het Stedelijk Kompas zodat zij een beeld kunnen vormen van de te verwachten zorgbehoeften in de AWBZ in het kader van dit Kompas. Ook staat het Stedelijk Kompas genoemd als specifieke prestatie in de leidraad aan de zorgkantoren voor de zorginkoop 2009-2010.

Bestuurlijke verplichtingen (die na 1 januari 2010 doorlopen) en inhoudelijke bepalingen in wet- en regelgeving, die relevant zijn voor de financieringsconstructie

De bovengenoemde drie voorwaarden voor de decentralisatie-uitkering staan geformuleerd in artikel 20 van de Wet maatschappelijke ondersteuning. Indien een gemeente niet aan de bovengenoemde voorwaarden uit de Wmo voldoet (lid 4,5 en 6), is er sprake van taakverwaarlozing. In dat geval kan de provincie in de plaats treden van gemeenten. In het uiterste geval kan ook voorwaartse bijsturing plaats vinden (zie tekst over voorwaarts bijsturen in de brief).

Er zijn verder geen relevante bestuurlijke verplichtingen.

Monitoring

Het Trimbos Instituut verzorgt de jaarlijkse monitor over het Plan van aanpak maatschappelijke opvang van de G4. VWS maakt met de overige centrumgemeenten maatschappelijke opvang nog afspraken over het monitoren van hun Stedelijke Kompassen en daarmee van bovengenoemde afspraken.

Contact

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Jaap van den Berg (Ministerie van VWS: jb.vd.berg@minvws.nl, tel.: 070-340 6030).

Bijlage 6 Decentralisatie-uitkering Onderwijsachterstandenbeleid

Meerjarige financiële zekerheid

Voor de periode na 01-08-2010 is een wijziging van de wetgeving van het onderwijsachterstandenbeleid²¹ in voorbereiding (wetsvoorstel ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie). De middelen voor het onderwijsachterstandenbeleid zullen voor de G31 in de periode van 01-01-2010 tot 31-12-2010 uitgekeerd worden via een decentralisatie-uitkering. Voor alle gemeenten zal de huidige verdeelsleutel die werd gebruikt van 2006 t/m 2009 gehandhaafd blijven.

Met ingang van 01-01-2011 zullen de onderwijsachterstandsmiddelen aan steden verdeeld worden op basis van de gewichtenregeling voor het basisonderwijs inclusief de "impulsgebieden". Dat zijn postcodegebieden met inwoners met veel lage inkomens en/of uitkeringen. Scholen die in deze gebieden zijn gevestigd krijgen per gewichtenleerling een extra impulsbedrag. De nieuwe verdeling voor de periode vanaf 01-01-2011 zal bekend worden gemaakt in de meicirculaire van 2010. Daar wordt na overleg met de steden ook aangegeven of de bedragen jaarlijks worden bijgesteld op basis van de leerlingenaantallen of voor 4 jaar worden gefixeerd.

Sturen op resultaten

Het is voor hen zelf en voor de samenleving als geheel van groot belang dat jongeren hun capaciteiten ten volle kunnen benutten. Achterstand in de beheersing van de Nederlandse taal en in sociale vaardigheden remt de jongeren daarbij. Daarom wordt ingezet om die achterstand in een zo vroeg mogelijk stadium (namelijk bij 2 tot 4-jarigen) te voorkomen. De Wet op het primair onderwijs (WPO) zal door de eerdergenoemde wijziging gaan voorzien in een zorgplicht voor steden op dit punt (zie volgende paragraaf). Er zullen daarom geen verdere prestatieafspraken worden gemaakt bij deze decentralisatie-uitkering. Als een stad niet voldoet aan de hier geformuleerde zorgplicht, dan kan in het uiterste geval voorwaartse bijsturing plaatsvinden (zie tekst over voorwaarts bijsturen in de brief).

Bestuurlijke verplichtingen (die na 1 januari 2010 doorlopen) en inhoudelijke bepalingen in wet- en regelgeving, die relevant zijn voor de financieringsconstructie

De bepalingen worden opgenomen in de WPO (door het bovengenoemde wetsvoorstel ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie). In de wetgeving wordt opgenomen dat steden gaan zorgdragen voor een dekkend aanbod van voorschoolse educatie voor alle doelgroepkinderen en dat voldaan wordt aan bepaalde eisen ten aanzien van de kwaliteit van deze voorzieningen. Met dekkend aanbod wordt bedoeld dat er voldoende VVE-plaatsen zijn voor de deelname van alle doelgroepkinderen binnen een gemeente. Er heeft met de VNG, de G4 en de G27 over deze doelstelling Bestuurlijk Overleg plaatsgevonden. Er zijn met de G4 convenanten gesloten over prestaties en rijksbijdrage voor VVE. Deze convenanten lopen door na de bovengenoemde wetwijziging.

²¹ Wet op het primair onderwijs (WPO)

Sturen op resultaten

Er zullen geen verdere prestatieafspraken worden gemaakt bij deze decentralisatie-uitkering. Steden moeten voldoen aan bovengenoemde wettelijke bepalingen.

Monitoring

Er zal in overleg met de steden worden voorzien in een monitor om de wettelijke doelstelling te kunnen volgen. Aangesloten zal worden bij de wijze van registratie door gemeenten die zij hebben ontwikkeld ten behoeve van de huidige prestatieafspraken over VVE.

Contact

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Cees Buis (Ministerie van OCW: c.buis@minocw.nl, tel.: 070-4123329).

Bijlage 7a Decentralisatie-uitkering Gezond in de stad

Meerjarige financiële zekerheid

De middelen van VWS voor Gezond in de stad komen vanaf 2010 via een decentralisatie-uitkering beschikbaar voor de G31. Hiermee blijven deze steden extra middelen ontvangen voor uitvoering van de gemeentelijke taken in het kader van de Wet publieke gezondheid.

Sturen op resultaten

Het Rijk vertrouwt erop dat de steden zich blijven inzetten op het zoveel mogelijk terugdringen van gezondheidsachterstanden via een wijkgerichte aanpak, die voortborduurde op het grotestedenbeleid, het Actieplan Krachtwijken, de preventienota Kiezen voor gezond leven en de preventievisie Gezond zijn, gezond blijven. Het is daarbij van belang dat steden werken aan een integrale aanpak gericht op gezonde bewoners, gezonde leefomgeving en een samenhangende eerstelijnszorg met preventief aanbod. Gemeenten kunnen bovendien verbanden leggen met andere activiteiten in het kader van het stedenbeleid, waaronder integratie, veiligheid en leefbaarheid. Als partner van de steden draagt het Rijk zorg voor de verspreiding van kennis en ervaringen van individuele steden. Gemeenten worden geadviseerd gebruik te maken van de ervaringen, aanpak en resultaten bij de experimenten Gezonde wijk in de krachtwijken.

Het terugdringen van gezondheidsachterstanden is en blijft een belangrijke doelstelling van steden en Rijk. Het Rijk zal echter geen prestatieafspraken met steden over deze decentralisatie-uitkering maken. Wel is er een voorwaarde voor het ontvangen van deze decentralisatie-uitkering. Die voorwaarde is dat de stad - zoals overigens bij enkele steden al het geval is - de hier beschreven aanpak heeft vastgelegd in een beleidsnota/ plan van aanpak. Steden die nog geen plan van aanpak hebben opgesteld, kunnen voor deze uitkering in aanmerking komen als zij uiterlijk in september 2009 schriftelijk de intentie uitspreken om uiterlijk in 2010 een plan op te leveren. Steden, die wel al een plan van aanpak hebben, kunnen dit uiterlijk in september 2009 schriftelijk bij het Rijk aangeven (toesturen naar Ministerie van VWS, Directie Publieke Gezondheid, Postbus 20350, 2500 EJ Den Haag, t.a.v. dhr. M. Nijstad). Voorwaarts bijsturen is niet van toepassing op deze decentralisatie-uitkering.

Bestuurlijke verplichtingen (die na 1 januari 2010 doorlopen) en inhoudelijke bepalingen in wet- en regelgeving, die relevant zijn voor de financieringsconstructie

Er zijn geen bestuurlijke verplichtingen en inhoudelijke bepalingen in wet- en regelgeving, die relevant zijn voor de financieringsconstructie.

Monitoring

Gemeenten dienen in het kader van de Wet publieke gezondheid de gezondheid van hun inwoners te monitoren en evalueren. Hiervoor maken zij gebruik van de lokale volksgezondheidsmonitor via hun gemeentelijke gezondheidsdiensten. Het RIVM verzamelt de resultaten van de lokale volksgezondheidsmonitor in de landelijke volksgezondheidsmonitor.

Contact

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Ministerie van VWS, Maurice Nijstad, (m.nijstad@minvws.nl, tel. 070-3405036) of Laetitia Kuijpers (la.kuijpers@minvws.nl, tel. 070-3405285).

Bijlage 9 Decentralisatie-uitkering Voortijdig
Schoolverlaten/Jeugd

De wijze waarop de VSV middelen vanaf 2010 worden ingezet is gekoppeld aan de kabinetsreactie op het WRR rapport *Vertrouwen in de School*. Deze kabinetsreactie is op 4 juni 2009 aan de Tweede Kamer gezonden (Kamerstukken II, 2008/2009, 29 544, nr. 190). In de Septembercirculaire Gemeentefonds 2009 zal duidelijkheid worden gegeven over *de wijze van overheveling* van deze geldstroom naar een decentralisatie-uitkering en over de verdeling per gemeente. De middelen die momenteel voor de G31 beschikbaar zijn, blijven vanaf 2010 behouden voor de G31 en worden onderdeel van de decentralisatie-uitkering Jeugd.

In deze decentralisatie-uitkering kunnen per 2012 de middelen uit de BDU Centra Jeugd en Gezin (totaal 334 mln. structureel) worden opgenomen als er sprake is van een landelijke dekking van de Centra voor Jeugd en Gezin. Voor het einde van de looptijd van de regeling zal deze geëvalueerd worden. Hiermee zal in 2010 worden gestart. Te zijner tijd zullen de daarbij behorende prestatieafspraken worden geformuleerd. Op basis van de evaluatie Campussen medio 2010 zal besloten worden langs welke weg de middelen die bestemd zijn voor landelijke inbedding van de campussen (€16 mln) structureel beschikbaar worden gesteld. Zoveel mogelijk bundeling en ontschotting vormt daarbij het uitgangspunt.

Contact

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Femke de Geus (Ministerie van OCW: f.degeus@minocw.nl tel.: 070- 4122445).

Bijlage 10 Deelbudgetten BDU SIV in Participatiebudget

De Wet participatiebudget is met ingang van 1 januari 2009 in werking getreden (Staatsblad 588, 2008). Met het participatiebudget worden de gemeentelijke middelen voor re-integratie (WWB-werkdeel), inburgering en volwasseneneducatie gebundeld in één specifieke uitkering voor gemeenten. Met dit budget kunnen re-integratie- en inburgeringsvoorzieningen, educatie-opleidingen en combinaties van deze voorzieningen worden gefinancierd voor een brede doelgroep van iedereen van 18 jaar en ouder. Het participatiebudget kan ook worden ingezet voor 16- en 17-jarigen die zijn ontheven van de kwalificatieplicht of die al aan de kwalificatieplicht hebben voldaan. Daarnaast is het budget inzetbaar voor jongeren van 16 of 17 jaar voor wie schooluitval dreigt, maar die door een leer-werktraject alsnog een startkwalificatie kunnen behalen.

In 2009 geldt nog dat de middelen voor educatie moeten worden besteed aan bij regionale opleidingscentra (roc's) ingekochte educatie-opleidingen. Met ingang van 2010 komt deze oormerking voor educatie te vervallen. Dit betekent dat deze middelen in 2010 nog wel verplicht moeten worden besteed bij roc's, maar dat ze behalve aan educatie-opleidingen ook kunnen worden besteed aan bij roc's ingekochte re-integratie- of inburgeringsvoorzieningen. Met ingang van 2011 komt ook deze bestedingsverplichting bij roc's te vervallen.

Verder is het Besluit participatiebudget in werking getreden (Staatsblad 589, 2008). In dit besluit wordt een aantal zaken geregeld, waaronder de verdeling van het participatiebudget over de gemeenten (d.w.z. de verdeelsleutels, inclusief de output-verdeelmaatstaven) en de omvang van de reserveringsregeling.

Overgangsjaar 2009 voor G31

Tot en met 2009 blijven voor de G31 de middelen voor inburgering en volwasseneneducatie nog binnen de BDU SIV. De prestatieafspraken in het kader van het GSB blijven in tact. Tegelijkertijd zijn voor 2009 de bestedingsmogelijkheden van de BDU SIV verruimd, zodat deze middelen ook kunnen worden ingezet voor reïntegratie. Op deze wijze worden de middelen ten behoeve van educatie, inburgering en reïntegratie op lokaal niveau voor de G31 ontschot. Deze overgangssituatie geldt voor één jaar. Met ingang van 1 januari 2010 is de situatie voor de G31 niet anders dan voor de andere gemeenten.

Voorts hebben gemeenten vanaf 1 januari 2009 de mogelijkheid om vanuit het Participatiebudget middelen in te zetten voor de realisatie van de GSB-prestatieafspraken op het terrein van inburgering, voor zover deze middelen aanvullend zijn op de reeds eerder vanuit de BDU SIV voor inburgering verstrekte middelen. Het gaat daarbij om de reïntegratiecomponent van duale trajecten en om inburgeringsvoorzieningen die meer kosten dan de daarvoor binnen de BDU SIV beschikbaar gestelde bijdragevergoedingen. Die meeruitgaven kunnen bekostigd worden uit het Participatiebudget. De inzet van deze middelen wordt verantwoord op grond van de Wet participatiebudget die ziet op de rechtmatigheid van deze uitgaven.

Contact

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Simon Bakker (WWI;
Simon.Bakker@minvrom.nl, tel.: 070-339 03 43)

Bijlage 11 Specifieke uitkering vrouwenopvang

Tot 2010 ontvangen 25 van de 35 centrumgemeenten vrouwenopvang middelen voor de vrouwenopvang en de aanpak van huiselijk geweld via de BDU-SIV. De overige 10 centrumgemeenten ontvangen een specifieke uitkering op basis van de Wmo. In de kabinetsreactie op de bevindingen van de Interbestuurlijke Taakgroep Gemeenten (commissie D'Hondt) is opgenomen dat deze middelen onder voorwaarden via een decentralisatie-uitkering aan de centrumgemeenten verstrekt zullen worden. Inmiddels is in overleg met de Tweede Kamer tijdens de behandeling van de VWS-begroting 2009 besloten een stelselonderzoek naar de vrouwenopvang te doen. De aanleiding daarvoor zijn signalen dat het huidige financiële stelsel van opvang onvoldoende is toegerust op de opvang en hulp van specifieke groepen (bijvoorbeeld tienermoeders, mannelijke slachtoffers van eengerelateerd geweld).

Bij dit stelselonderzoek wordt bezien hoe binnen een decentralisatie-uitkering dergelijke voorzieningen gerealiseerd kunnen worden en hoe binnen de grondslag van deze uitkeringen nieuwe ontwikkelingen in de opvang en hulp opgevangen kunnen worden. In het bestuurlijk overleg met de VNG van 1 april 2009 is afgesproken om in afwachting van de besluitvorming over dit stelselonderzoek de SIV-middelen *voorlopig* over te hevelen naar de specifieke uitkering vrouwenopvang en per 2011 over te hevelen naar een decentralisatie-uitkering. Eind 2009 wordt u hierover geïnformeerd. In 2010 zal zich geen verandering in de verdeling voordoen.

Contact

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Aaf Tiems (Ministerie van VWS: a.tiems@minvws.nl, tel.: 070-340 7270).